हरेयुर्द्विज्ञातयः महारोगगृहीता वा तद्रोगोपशमाय च घ्नन्तु मे पितरो रोगमित्युक्त्वा प्राशयेच्च तम् अन्यानप्सु हुताशे वा क्षिपेद्भवे द्विजाय वा अज्ञाय वा प्रदद्याच्च पश्चाद्विप्रविसर्जनमिति ।

प्रेतेभ्यो ददाति ॥२३॥ यत्पितृप्रभृतिभ्यो दानमुक्तम् तत्प्रेतेभ्यो मृतेभ्यः पितृपितामहप्रपितामहेभ्यो ददाति ।

जीवपितृकोऽपि ॥२४॥ पिण्डपितृयज्ञेऽधिक्रियते ।

जीवान्तर्हितेऽपि ॥२५॥ जीवपितृकस्य जीवेन पित्रादिना अन्तर्हितेऽपि व्यवहितेऽपि पितामहादौ पिण्डदानं भवति · सोमादाविव · येभ्य एव पिता दद्यात्तेभ्यो दद्यात्तथा सुत इति स्मृतेः ।

जीवपितृकस्य होमान्तमनारम्भो वा ॥२६॥ जीःस्य यजमानस्य होमान्तमेव पिण्डपितृयज्ञसंज्ञं कर्म भवति अथवानारम्भ एव पिण्डपितृयज्ञस्य · वाशब्दः पूर्वपक्षनिरासार्थः । अत्रानारम्भपक्ष एव युक्तः यतः पिण्डदानं प्रधानम् तदभावे होमस्याङ्गभूतस्यानुष्ठानं न घटते । एवं जीवान्तर्हितेऽपीति पक्षं दूषयित्वा जीःस्य होमान्तमित्यत्रोपपत्तिमाह ·

न व्यवेते ज्ञातूकर्ण्यौ न जीवन्तमतिददातीति ॥२७॥ जीवपितृकस्य होमान्तकर्म कुर्वतः यतो ज्ञातूकर्ण्य आचार्यौ न व्यवेते जीवता पित्रा व्यवहिते पितामहादौ पिण्डदानं न भवतीत्याह · कुतो न भवतीत्यत्र हेतुः न जीवन्तमतिददातीति शाखान्तरे श्रवणात् · अतः प्रधाने पिण्डदाने जीवपितृकस्य निषिद्धे अनारम्भ एव घटते न होमान्तता । आपस्तम्बः यदि जीवत्पिता न दद्यादा होमात्कृत्वा विरमेदिति · मानवे च यदि दद्याद्येभ्य एव पिता दद्यात्तेभ्यो दद्यादिति · काठके पितापुत्रौ चेदाहिताग्नी स्यातां येभ्यः पिता तेभ्यः पुत्रो दद्यात् पिता प्रेतः स्यात्पितामहो जीवेत्पित्रे पिण्डं निधाय पितामहात्पराभ्यां द्वाभ्यां दद्यादिति ॥ ॥ श्वो नोदेतेत्यदृष्टे वेति (४.२.१) पक्षे चतुर्दश्यामुपवासो विहितः · तदा चतुर्दश्यामग्न्यन्वाधानादि कृत्वा प्रातरमावास्यायां दर्शेष्टिः क्रियते · ततोऽपराह्णे पिण्डपितृयज्ञः प्राप्नोति अपराह्णे पिण्डपितृयज्ञश्चन्द्रादर्शनेऽमावास्यायामिति तत्कालस्य प्रागुक्तत्वात् (४.१.१) । अमावास्योपवा-